

Психолошки рат

ВОЈНО ДЕЛО 6/1998.

Професор Стојан Цмелић

... Људи често немају јасну претставу о правом значењу термина „психолошки рат“. По моме мишљењу, може се прихватити Лернерово тумачење да је психолошки рат „ново име“ за пропаганду у току рата, те ће у том смислу тај термин бити употребљен и у овом чланку. Уосталом, у вези тога термина често се тактизира. У току Другог светског рата Американци су пропаганду за непријатељске земље звали „психолошки рат“, а за савезничке и неутралне земље „информације“. С друге стране, Енглези су у истом смислу чинили само вербалну разлику, тиме што су место израза „психолошки“ употребљавали „политички рат“. После Другог светског рата (установе за психолошки рат из Другог светског рата биле су укинуте), јула 1953. Д. Ајзенхауер је именовао шефа (и чланове) „Отсека за психолошку стратегију“ (Psychological Strategy Board), који је имао задатак да координира пропаганду и политику на психолошкој бази. Међутим, исте године у септембру Ајзенхауер је укинуо ту установу и основао „Отсек за оперативну координацију“ (Operations Coordinating Board). У вези с тим П. Линебаргер објашњава да је назив „психолошки рат“ неприкладан, пошто се под психолошким ратом мисли на обманивање и употребу нехуманих средстава, а то, како он каже, не доликује Американцима.

Психолошки рат – као саставни део војних операција – није ништа ново. Он се водио у прошлости откад се воде ратови уопште. Људи су се одувек, некад с више а некад с мање успеха, сналазили и користили своје искуство и лукавство. Уствари, циљ психолошког рата у прошлости и данашњици је исти, само се психолошки рат данас усавршио у погледу својих средстава и метода, јер се оснива на принципима научне психологије.

Циљ је сваког рата да се непријатељ порази, а до пораза обично долази када једна од ратујућих страна изгуби вољу да се даље бори. Да би се непријатељ принудио на капитулацију, примењују се различита средства за уништавање његове живе силе и материјала. Међутим, поред конвенционалних оружја, пропаганда има задатак да морално слаби и уништава непријатеља на фронту и у позадини. А пошто су и војне и психолошке акције срачунате на морално уништавање непријатеља, то се сваки рат може сматрати психолошким ратом. Наиме, дејство конвенционалних средстава: пушака, топова, бродова, авиона, тенкова, итд. комбинује се са дејством психолошких средстава: летака, штампе, радиоемисија, гласноговорника, итд. ...